

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къууанчлы иш

Юрий Коков:

Бизни ветеранларыбыз не уллу игиликlege да тийишлидиле

Тюнене Минги тауну тийресинде Уллу Ата журт урушха къатышханлагъа бла инвалидlege шендююго заманга келишген социальный-реабилитация ара ачылганды. Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коков ветеранланы бу къууанчлы иш бла алгъышлаганды.

Уллу Хорламны 70-жыллыгына хазырлануу чеклеринде КъМР-ни Башчысы 2014 жылда октябрьде «Приэльбрусье» пансионатны мурдорунда Уллу Ата журт урушну ветеранларына бла инвалидлерине социальный-реабилитация ара къууаргъа борч салгъан эди. Бир жылдан аз заманны ичинде анга деп бёлюнген мекам толусунлай жангырылганды, аны төгерге

тап халгъа келтирилгенди, битеу коммуникацияла алышындырылгандыла, жолла игилендирилгендиле.

Отоулары да шендююго измелеге кере торлендирилгендиле, жангы теле-видео аппаратура, аш хазырлауучу оборудование бла сантехника салынгандыла, медицина кабинетле жарашдырылгандыла. Майданла, соллуу жерле да тап халгъа келтирилгендиле.

Кеслери алларына жюрюялмагъан инвалидlege энци къайгырылганды. Алагъа деп мекамга кирген жерде, аны ичинде да пандусла салынгандыла, арбачыкыла ётерча кенг ашиклери бла уллу лифтеле тохташдырылгандыла, ашикле кеслери алларына ачылырча этилгендиле. Отоулада бла ваннийледе, андан сора да анкъ жоллада адам таннырча, тутарча онгла къуаралгандыла.

Реабилитация ара нарат тереклени ичлеринде орналылды эмда бир жолгъа къыркъдан артык адамга къонакъбайлык эгерге онгу барды. Анда битеу жумушда да хакъсыздыла.

«Победа» къууау комитет къыралыбызны оноучусу Владимир

Владимирович Путинни башчылыгы бла бардыргъан байрам ишлени биз да тохтатмагъанбыз, - дегенди **Юрий Коков**, Араны къууанчлы ачылыуна къатышханлагъа айлангъан. - Республикада жылны башындан бери ветеранлагъа болушлукъга кеп магъаналы проект жашауда бардырылганды. Бу объектни да биз уллу ыразылык бла хайырланьыргъа беребиз. Ол Хорламны келтиргенлеге, андан ары келген тёлуге жашау бергенлеге деп ачылганды.

Бизни багъалы ветеранларыбыз не уллу игиликке да тийишлидиле, ол себеден биз аланы жашаулары не къадар ырахатлы этер ючюн къолубуддан келгенни аямазгъа, дайым да эс буургъа, къайгырыргъа борчлубуз. Мында ала саулыкларыни игилендирилклерин, къуурулушчуга да объектни къысха заманны ичинде хайырланьыргъа бергенлери ючюн ыспас этгенди.

Ветеранланы атларындан а

Урушну, урунуу, Саутлангъан Кючлени эмда право низамны сакълауучу органланы ветеранларыны (пенсиячыларыны) Къабарты-Малкъар республикалы жамауат организациясыны председатели **Мухамед Шихабохов** сёлешгенди.

«Быйыл, юбилей жылда, бизни республикада бир заманда да болмагъанча кеп иш тамамланганды. Ала бийик даражада, къууанчлы эмда айтат халда бардырылгъанларын айтсам, ёторюк болмаз. Республиканы жамауаты да ма алай оюмлайды. Битеу халкъ, гитчеден башлап улгугъа дери да, алагъа сойюп, уллу жюрек талпынылулукъда къатышханды, - деп бел

бла жалчытылыннганды. Алай зат СКФО-ну бир регионунда да жокъду. Ма бюгон да биз кезиулю къууанча къатышабыз.

Бирге болсакъ, не къыйын жумушну да тамамларгъа къолубуддан келликди, - деп чертгенди **Мухамед Хабасович**. - Ветеранланы борчлары - сынауларын жаш тёлуге берирге. Биз мындан ары да республикабызны, туугъан Къабарты-Малкъарыбызны халкъларыны араларында бирлик, келишулюк, мамырлык болурларына, ала сакъланырларына себеплик этгенлей турлулукъбуз.

Уллу Ата журт урушну ветеранларына бла инвалидлерине со-

гилегенди ол. - Быйыл министрле, депутатла, район башчыла да Уллу Ата журт урушха къатышханланы хар бири ючюн да жууаплыкны боюнларына биринчи кере алгандыла. Ол а жаланда бир мурат бла этилгенди: 9-чу майгъа аланы бирини да бир торлю проблемасы болмаз ючюн. Урушха къатышхан адамны льготалары бармыдыла, жокъмуудла, социальный пакетины алыргъа унагъанмыды, унамагъанмыды, анга да къарамай, хар бири дарманла

циальный-реабилитация араны къууанчлы ачылыуна КъМР-ни Правительствоосу Председатели **Мусукланы Алий**, Россей Федерацияны Федерал Жыйылууну депутатлары **Адельби Шхагошев**, **Улбашланы Мухарбий**, **Теккиланы Заур**, республиканы шахарларыны бла районларыны ветеран организацияларыны келечилери къатышхандыла.

КъМР-ни Башчысына бла Правительствоосу пресс-службасы.

Л. Б. Шомаховну Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Жаш тёлую патриот ниетде эмда адеп-къылыкгъа юйретюге уллу къыйын салгъаны ючюн **Шомахов Лостан Белуевични** – Урушну, урунуу, Саутлангъан Кючлени эмда право низамны сакълауучу органланы Нальчик шахар жамауат организациясыны Советини сыйлы членин – Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю. КОКОВ

Нальчик шахар
2015 жыл 30-чу июль
№103-УГ

Правительстволу телеграмма

Украинаны юг-восток жанында сабийлеге болушлукъ ючюн ыспас этю

Россей Федерацияны Президентинде сабийлени эркинликлери жаны бла уполномоченный Павел Астахов Къабарты-Малкъар Республиканы башчыларына «День знаний в Новороссии!» деген жандаурулукъ акциягъа кел салып тири къатышханлары эмда иги болушлукъ этгенлери ючюн ыразылыкгъын билдиргенди.

«2015-чи жылда 1-чи сентябрьни аллында Донецк эм Луганск республикаланы сабийлерине 250 тонна аурулукъ болгъан гуманитар жюк жиберилген эди, - деп айтылады ыразылык телеграммада. - Ол регионлада бардырылгъан къазауатладан хата сынагъан юйюрлени сабийлери саугъага битеу Россей жыйгъан китапла, канцелярскый товарла, школгъа керекли башха саугъала алыккъдыла. Жандаурулукъ ишни хайыры бла ол тийреде 23 минг чаклы школук окугъуа апчымай тебирерге болушкыдула.

Мындан ары да сабийлени сейирлерин, кереклерин жалчытыу жаны бла арабызда иги байламлыкъла жюрюлюкклерине ышанулюк бла, уллу хурмет эм ыразылыкъ бла».

Павел АСТАХОВ,
Россей Федерацияны Президентинде сабийлени эркинликлери жаны бла уполномоченный.

ДОКУМЕНТЛЕ

«2016 жылда Къабарты-Малкъарны жеринде битеуроссей эл мюлк жазыуу тап къурап бардырууно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 8-чи июньда чыгъарылган 53-РГ номерли буйругуна тюзетиуле кийириуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГУ

«2016 жылда Къабарты-Малкъарны жеринде битеуроссей эл мюлк жазыуу тап къурап бардырууно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 8-чи июньда чыгъарылган 53-РГ номерли буйругуна 2-чи пунктун жангыдан былай жазаргъа:

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2015 жыл 27-чи июль, №83-РГ

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГУ

«Учулукъну эмда уугъа барыра жерлени сакълауно юсюнден эмда Россей Федерацияны бир-бир законодательный актларына тюзетиуле кийириуну юсюнден» Федерал законну 24-чю статьясыны 3-чю кесегине тийишлиликте эмда Россей Федерацияны Табийгъат байлыкъла эмда экология министрствосуну уугъа барыуно лимитлерин келиштириуну юсюнден 2015 жылда 8-чи июльдан 04-15-29/15958-чи номерли письмосун, Къабарты-Малкъар Республиканы Табийгъат байлыкъла эмда экология министрствосуну эксперт

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2015 жыл 27-чи июль, №85-РГ

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
2015 жылда 27-чи июльда чыгъарылган 85-РГ номерли
буйругуна былай келюргенди

Къабарты-Малкъар Республикада 2015 жылны 1-чи августундан 2016 жылны 1-чи августуна дери кезиуде уугъа барыуно ЛИМИТИ

№	Уугъа барыргъа боллукъ жерлени атлары	Уугъа барыргъа боллукъ жаныуарлагъа квотала (жаныуарланы саны)		
		Къолан буула (бир жылдан тамата)	Кавказ жугътурла (бир жылдан тамата)	Къабанла
1.	«НГООХ» ФГБУ Аргудан учу участка	0	0	18
2.	«НГООХ» ФГБУ Бахсан учу участка	1	0	17
3.	«НГООХ» ФГБУ Акъ-Суу учу участка	4	0	18
4.	«НГООХ» ФГБУ Вольный-Ауул учу участка	0	0	11
5.	«НГООХ» ФГБУ Жемтала учу участка	0	40	70
6.	«НГООХ» ФГБУ Каменка учу участка	0	44	24
7.	«НГООХ» ФГБУ Кенже учу участка	0	0	49
8.	«НГООХ» ФГБУ Огъары Малка учу участка	0	5	6
9.	«НГООХ» ФГБУ Урван учу участка	0	0	14
10.	«НГООХ» ФГБУ Черек учу участка	0	28	22
11.	«НГООХ» ФГБУ Элбрус учу участка	1	49	29
12.	Бахсан районну уугъа ким да баралырча жерлери	0	0	10
13.	Черек районну уугъа ким да баралырча жерлери	0	3	0
14.	Элбрус районну уугъа ким да баралырча жерлери	0	1	33
15.	Черек районну Ин-Тур учу участкасы	0	22	32
16.	Черек районну Уштулу учу участкасы	0	4	12
17.	Зольск районну Экипцоко учу участкасы	0	0	18
Ууда ёлтюрюрге боллукъ жаныуарланы битеуло саны		6	196	383

*Энци халда сакъланган федерал магъаналы жерледе учу мюлкке бу тизмеге кирмейдиле.

Биогон-Инкассаторланы битеуроссей кюнюдо «Ахчаны сакълау - баш къырал борчду»

76 жыл мындан алгъа 1939 жылда 1-чи августда СССР-ни Къырал Банкында инкассация служба къуралган эди. Бу кюнден башлап, инкассаторла кеслерини профессионал байрамларын белгилейдиле, алай бу усталыккыны тарыхы уа ёмюрлени теренинден келеди.

Киев Россейде 9-чю ёмюрно ахырында ахча жаратылгъаны бла бирге аны эмда багъалы ырысхыны бир жерден башхасына ташыгъанда, къорккусуздуккы жалчытуугъа эс бурулуп тебериydi. Ал кезиуде багъалы затланы саудюгерчиле кеслери сакълагъандыла. Алай ардан-архта уа ала къалаурланы алып башлагъандыла. Ахчаны саны кёбейгени бла уа аланы къолларына сауутла да бергендиле.

Италиялы тилден кёчюргенде, «инкассация» сёз «кюфге асырау» деген магъананы тутады. Банк система айныгъаны бла ахчаны саны да кёбейгенди. Алай бла биогонлюкде адамланы, предприятяланы ырысхыларын, финансларын сакълау энчи мадарланы излейди.

Къабарты-Малкъарны жолларында «Росинкас» деген жазыуу бла машиналагъа терк-терк тюберге тюшеди. Бизни республикада бу служба энчи структурача 1988 жылдан бери ишлейди. Ол къаллай жумушла толтургъаныны юсюнден а биз РФ-ни Ара банкыны инкассациясыны биригиуноно бёлюмюно таматасыны орунбасары Зулканин Григорьевич бла ушакъ бардыргъанбыз.

- Зулканин Григорьевич, «Росинкас» къыралда бек уллу организацияладан бири болур?

- Ушагыбызны башлардан алгъа, мен коллегаларымы, кредит организацияланы инкассация службаларыны къуллукчуларын да профессионал байрамыбыз бла алгъышларгъа сюеме.

Службаны юсюнден айтханда уа, биогонлюкде битеу къыралда да «Росинкасны» 79 бёлюмю барды. Ол ахчаны жюрютюу эм сакълау жаны бла бек уллу системагъа айланганды. КЪМР-ни инкассация службасы да жер-жерли управлениланы арасында тийишли жерни алады.

«Росинкас» Россейни Банкыны организациясыды. Ол ахчаны жюрютюу, аны сакълар мурат бла къуралгъанды. Ол а - баш магъаналы къырал борчду.

- Арт заманда къагъыт эм темир ахчаны не къадар аз жюрютюрге, сатыу-алыуу электрон мадаргъа кёчюргюрге кереклисини юсюнден кеп айттылады. Ол а сизни ишигизге да себеплик этмей къоярыкъ болмаз?

- Хау, биогонлюкде къыралда адамла асламында ахчаны бохчаларында жюрютюрге, тюкенледе, базарлада ала бла хайырларыгъа сюедиле. Россейни Банкы, къолда болгъан ахчаны азайтып, сатыу-алыуу банк карталагъа кёчюргюрге мурат этеди. Ол да тюз оноуду.

Алай, бизни тергеулерибизге кёре уа, ал кезиуде розница сатыу-алыуу ёлчеми жалаанда 50-60 процентте тюшерикди. Болсада биз бюгонден окъуна жангы банк технологияланы синдириуге, аланы жумушларын толтуруугъа хазырларыгъа керекбиз.

Ма, сёз ючюн, бюгонден башлап, Нальчикде касса ара ишлеп башларыкъды. Алай бла биз клиентлени къагъыт эм темир ахчаларын жыйышдыруу, аланы санау эмда Россейни Банкыны учрежденияларында эм кредит организациялада счётларына салыуу бла кюрешип башларыкъбыз. Быллай жангы мадарла къыралны 50 субъектинде ишлейдиле эмда мындан ары да касса араланы кёбейтирге мурат барды.

- Быллай ара ачылгъаны Къабарты-Малкъарны экономикасына жангы онгла да бере болур?

- Бизнесге болжалны созмай ахчаны жыйышдыруу, аны счётлагъа салыуу артыкъда магъаналыды. Биз кийирген инкассация жумушла уа алагъа иги онгла бердиде. Сёз ючюн, клиентле айтхан заманда эмда алагъа тап жерге келликбиз. Аланы ахчалары жыйышдырып, санап, пацкалагъа юлешип, счётха экинчи кюн 11 сагъатдан кеч къалмай саллыкъбыз.

Касса ара сау кюнню ишлеригин айттырыкъ эдим. Аны хайырында а клиент кеси неда бизни болушлугъубуз бла ары ахчасын, башха мюлкюн кесине тап заманда келтирирге боллукъду. Ол санда кече окъуна.

- Башха кредит организацияла «Росинкас» толтурлукъ жангы жумушлагъа артыкъ бек бюсюреген болмазла...

- Былайда биз Россейни Банкыны политикасын толтургъаныбызны айттырыкъ эдим. Ол а адамланы къолларында болгъан къагъыт эм темир ахчаны санын азайтыу жанлыды. Ол къагъыт ахчаны жюрютюу бла байламлы кемчиликлени азайтып, халкыны жумушларын бийик даражада толтурургъа онг берликди. Бюсюрерик болмазла дейсе, алай биз кредит организацияла бла конкурентле тийюлбюз.

Биогонлюкде уа адамла телелени банкоматланы, электрон ахчаны болушлугуу бла этерге юйрендиле. Аны эсге алып, банкоматланы хайырлануу жаны бла бизнес-проект хазырагъанбыз. Алай бла биз банклагъа терминалланы кассеталарын ахча бла толтурургъа, аланы программа-техника болумларын тапландырыгъа да болушурукъбуз.

- Ушагыбызны ахырында не зат айттырыкъ эдигиз?

- Мен «Заманны» окъуучуларына саулукъ, не башламчылыкларында да жетшимле тежерик эдим. Газетни кесине уа адамланы жанындан сейир ёсерин тилейме. «Росинкасада» ишленгени алгъышлай, клиентлерибиз бла мындан ары да файдалы эмда эки жанына да хайырлы байламлыкъла къураллыкларына ийнама.

Ушакъны ТИКАЛАНЫ
Фатима бардыргъанды.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Документ фильмге - бийик багъа

Бу кюнледе КъМР-ни Культура фондунда Дамира Ашибокова-ны «Дивизия» деген документли фильмин презентациясы болганды. Ол Уллу Ата журт урушну жылларында 115-чи дивизияны санында уруш бардырган жерлешерибизге аталган проекти. Аны жашауға кийирге уа ОТРК «Нальчик» бла ГКУ ВТК «Къабарты-Малкъар» телестудияларыны съёмкала бардырган къауумлары себеплик этгендиле. Фильмин салыргъа Владимир Вороков бла Рина Мартиросова келендиргендиле.

Былай къарасанг, озгъан ёмюрде кёржютолюннген жигитликни юсюнден биз билмеген, эшитмеген шартла хазна къалмагъандыла дерчады. Алай хар тёлюно да тарыхха кесини энчи кёз къарамы, оюму барды. Бу фильмин автору, съёмкала бардырган къаууму

жыйышдыралганды. Фильмде аслам къыйматлы хроника материалланы да кёржюге боллукъду. Мухахлыкъ бла огурулулукъ бирлешген кадрла, ариу макъамла, жырла бла да байыгып, къарачуну кёз аллында толу сыфатны къурайдыла.

Мартыновкадан орусла къарындашларыбыз къалай жылы тюбегенлерин да кёрбиз чыгъармада.

Фильмге къарап бошагъанны акъылына «Бир киши да унутулмагъанды, бир зат да унутулмагъанды!» деген сёзле келди. Аны юсюнден айтханды Нальчикни Урушну, урунуу ветеранларыны советини таматасы Абдулаланы Мустафа да.

«Чыгъарма авторуну бийик жетишимлеге итиннгенин, жангы оюмлары бла айырмалы инсан болгъанын кёржюстеди», - деп ёхтемленгенди кесини студенти бла СКГИИ – ни ректору Рахайланы Анатолий. Культура фонду таматасы Владимир Вороков а бу ишни кертиси бла да бийик багъага тийишлигин, аны къайсы экранда кёржютсе да айыпты болмазлыгын айтханды.

Презентациягъа кинорежиссёрла Лейла Аранышева бла Амурбек Гобашиев да келгендиле. Ала, «Дивизиягъа» профессионал жаны бла къарап, съёмкала бардырган къауумну усталыгын, документли фильмин терен магъаналыгын белгилеп, бююнлюкде быллай ызда салынганла жаш адамланы кёз къарамларын айнытууда энчи магъананы тутхаларын чертгендиле.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.
Суратланы **МАМИЕВ**
Руслан алгъанды.

да жаш адамла болуп, проблемагъа тюз, кереклисича къарагъанлары, къарачуланы, профессионалланы да къууандырганды.

Дамираны фильмин баш жигити аппасыны атасы Кушиб Базиевди. Ол кесини заманында Уллу Мартыновка элли тийрелеринде къызы сермешлеге къатышып, сау къалгъан жигитледен эди. Проектни автору уллу атасы къыдыргъан жолланы барып, аны биргесине уруш этген ветеран Мусаби Каншоовну эсгерилерине да тынгылап, бусагъатда ол жигитликке жаш адамланы къаллай кёз къарамлары болгъанларын да

Тёрт кюнню ичинде немислиени энчи хазырланган танк бёлюмлерине къажуа сюелген Кызыл Аскерни аттыларындан юч мингден асламысы Сальскийни тюзлеринде жан бергендиле. Ала, режиссёр белгилегенча, миллетни ёхтемлиги эдиле, жигит къушла. Бу батырланы къазакъла бусагъатха дери эслеринде тутхаллай турадыла, бир-бирлени арбазларында уа аланы ариу къаралгъан къабырлары, жорекге мухадхлыкны жайып, унутмагъы, мамырлыкны сакълагъыз, оладу бек багъалы зат дуния башында, деп къатлагъанчадыла. Къабарты-Малкъардан баргъан делегациягъа

ХАЛ

Бу исси жай кюнле...

Бу исси кюнледе республиканы саулукъ сакълау учрежденияларыны барында да «Отрази тепловой удар!» деген профилактика акция бардырылады. Ары келгенлени врачла быллай кюнледе кеслерине сакъ болургъа чакъырадыла эмда басма материалла юешедиле, деп билдиргендиле КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну пресс-службасындан.

Кюнде къызып адамны эси аумаза, аллындан окъуна тийишли мадар этерге керекди. Хауаны иссиги 32 градусдан атласа уа - бютонда сакъ болургъа! Быллай кюн сууну кеп ичерге кюрешигиз, чайны, кофени уа - азыракъ. Аракъыны

юсюнден а арталлыда унутугъуз. Исси кюн абаданлагъа, сабийлеге, ачыкъ жерде ишлегенлеге неда кечиннгенлеге бегирек да къоркъуу болады.

Алайды да, хауаны иссигинден адамны эси азаргъа болуруну ышанлары:

- Бет къаны кетип башласа;
- Къолу, саны тутмай тебиресе;
- Башы тегерек айланып неда кёлю аман этип башласа;
- Юсю терлеп, суу-салам болса;
- Жюреги терк-терк уруп, кеси да алай солуп тебиресе.

Эсигизде болсун: бу ышанла сабийледе бир-бирде алай ачыкъ белгиленмей

да къаладыла. Сизге ол жулкларгъа сюйгенча алай кёрюнорге боллукъду!

Адамда быллай ышанла болсала уа, мычылай врачлагъа сёлешигиз:

- Териси къызып, кеси да терлемей тебиресе;
- Айтханын-къайтханын ангыламай неда эси азып башласа;
- Башы тегерек айланып неда кёлю аман этип башласа;
- Къыйналып солуп тебиресе.

Улуу кёллю болмагъыз, хауаны иссиги игиликге келтирик туйюлдю. Бек осалы уа - ол саулукъгъа уллу заран салыргъа неда жашауну окъуна юзерге боллукъду.

Сагъынгъан ышанлары болгъан адамны эслегенде, аны терк окъуна салкъын жерге кёрюруп, юс кийимлерин тешерге керекди. Онг бар эсе, кондиционер неда вентилятор къатына салыгъыз аны. Юсюн суукъ суу бла мылы этигиз, алай суукъ ваннагъа олтуртургъа уа жарамайды – ол анга хата келтирирге боллукъду. Адам эсинде эсе, салкъын суу ичиргиз.

Исси кюн къыйын иш бла кюрешмегиз, хар сагъат сайын литр жарым суу ичигиз, кесигиз да акъсылдым кийимле кийгиз. Отоуда тура эсегиз, терезелени эркин ачыгъыз, кондиционерлени, вентиляторланы да ишлетгенлей туругъуз. Онг бар эсе, жалаунакъ болугъуз. Тышына чыккъанда уа теригизге кюнден сакълагъан крем жагъыгъыз.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Форум

Жамауатны акъылын толуракъ тергеп

Сентябрын ал кюнлеринде Битеуроссей халкъ фронтну башламчылыгы бла «За качественную и доступную медицину!» деген форум бардырылыкъды. Анда саулукъ сакълау сферада кемчиликлени бла жетишилмени созерге белгиленеди. Биринчиден а аны 28-чи-29-чу июльда къуаргъа мурат бар эди, алай къыралны регионларындан бу сферада ишни тапландыруу жаны бла эсгертиуге асыры кепден, жыйылынуу кечирек бардырыргъа оную этилгенди.

Халкъ фронтну толтуруучу комитетини башчысы Алексей Анисимов ангылатханыча, саулукъ сакълауда проблемаланы эмда аланы кетериуну юсюнден предложенияла энгта келгенлей турадыла. «Аны ючюн а биз сентябрын биринчи кесегинде жыйылыргъа оную этгенбиз», - дегенди ол.

Алай бла форум 6-чы-7-чи сентябрьде Москвада «Экспонентре» бардырылыкъды. Анга 600-ден аслам адам къатышырыгы белгиленеди. Ол санда алимле, врачла, дарманла чыгъаргъан предприятыяланы келечилери, саусузла, жууаплы министрстволаны бла ведомстволаны къуллукчулары эм башхала.

Форумда ушакъла бардырылыкъдыла, ол санда медицинада ишлегенлени санын къыскартыуну итоглары созюлюкдюле, кадрланы хазырлауну, саусузланы дарманла бла жалчытыуну, сабийлеге багъууну, миллетни саулуугъуну сакълауну вопросларына да къараргъа белгиленеди. Эсепле уа пленар жыйылыуда чыгъарыллыкъдыла.

Къыралда медицинаны болууну созерге кереклисини юсюнден биринчи РФ-ни Президенти Владимир Путин айтхан эди. Жыйылыугъа хазырлаууну чеклеринде уа Халкъ фронтну регион бёлюмлеринде экспертиени къатышыулары бла «тегерек столла», жыйылыула бардырыладыла. Алада этилген эсгертиуге кере доклад къуралып, ачыкъ этилликди.

Бизни корр.

Эсепле

Профилактика тап къуралгъанды

РФ-ни Жууапха тартылгъанланы терсипкерине жолукъдуруу жаны бла Федерал службасыны Къабарты-Малкъарда Управлениасыны коллегиясыны кенгертилген жыйылыуунда ведомствону жылы алындан бери оператив, финанс эм мулк ишини итоглары чыгъарылгъандыла эмда мындан ары тамамланлыкъ жумушла белгиленгенди. Аны ишине управленианы башчыны Мухамед Маржохов, УФСИН-ни бёлюмлерини эмда учрежденияларыны таматалары къатышхандыла.

Бююнлюкде жууапха тартыу системаны къауумна беш учреждение киредиле, ол санда битеулю нызамлы 1-чи номерли колония, къаты нызамлы 5-чи номерли колония, колония-поселение, жууапха тартылгъан тишириула тутулуп тургъан 4-но номерли колония, СИЗО. Республикада уголовно-толкуруучу инспекция барды, аны районлада 10 бёлюму ишлейдиле.

Бююнлюкде алада барысында да аманлыкъ этгенлери ючюн жууапха тартылгъан неда бузукъкъа этгенлери ишекли эки мингге жууукъ адам тутулуп турадыла. Аладан 186-сы Улуу Хорламны 70-жыллыгына аталган амнистияны чеклеринде эркин этилгендиле.

Коллегияда право нызамны жалчытыу, оператив ишни толтуруу, аманлыкъланы профилактикасы жаны бла вопросла да созюлгендиле. Тутмакъланы жууукълары жууапха тартылгъанла хайырланыргъа жарамагъан затланы ётдюорге умутларын къоймайдыла. Алай бузукъкъа этгенлери ючюн а 33 адам административ жууапха тартылгъандыла. РФ-ни Административ аманлыкъла жаны бла кодексине тийишлиликде алагъа 59,9 минг сом тазир салынганды.

УФСИН-ни учрежденияларында оператив болум тутхулуду, профилактика ишни хайырындан тутмакъдан бир адам да къачмагъанды. Кадрланы юиретиуге эм окъутуугъа энчи эс бурулгъанды.

Жыйылыуда битеу службаланы эм бёлюмлени ишлери да созюлгендиле. РФ-де уголовно-толкуруу системаны 2020 жылгъа дери айнытууну Концепциясы къалай тамамланнганына багъа берилгенди.

Ахырында Мухамед Маржохов жылны биринчи жарымында битеу бёлюмлеге иги багъа бергенди эмда алада ишлегенлеге ырызыйгъын айтханды. Коллегияны жыйылыуу борчлары бийик даражада толтургъанлагъа ведомстволу саугъала эм кубокла беруу бла башалгъанды.

КъМР-де УФСИН-ни пресс-службасы.

КЪОНАКЪБАЙЛЫКЪ

Мугахланып айырылгъандыла, алай энтта тубеширге айтхандыла

«Къонакбайлыкны» быйылгъы проекти бошалгъанды. Ол къалай башланганын эсигизге салайыкъ. Шимал-Кавказ федерал округну жети региондан алтмыш жаш, алгъаракладан окъуна келип, «Лебедь» санаторийде бир ийыкъны туруп, бир бирлери бла танышхандыла, кеп сейирлик ишлеге къатышхандыла, Нальчикни айбат жерлерине барып кѳргендиле.

Андан сора ала юйорлеге юлешингендиле. Къонакда жети кюн туруп, жашла ол кезуилерин бек сейирлик ѳтдоргенлерини, кѳп зат билгенлерини, кѳргенлерини, бек башы уа-кеслерине шубѳла, къарындаш тапханларыны юсюнден «Ридада» ресторанда алагъа аталып бардырылгъан къууанчылы жыйылыуда хабарлагъандыла.

Сагъат онеки бола машинала келип ресторанны къатында тохтадыла. Аладан а уллу сумкалары бла къонакъла, къонакбайла да чыгъадыла. Дагъыстандан, Чечен Республикадан, Ингушетиядан, Къарачай-Черкесден, Къабарты-Малкъарны кѳп районларындан, Ставрополь крайдан да жуукъ-аклу да жетгендиле. Арбазда бир бирлерине тубеп, кучакълашадыла. Къонакда тургъан жашла, жуукъларын тансыкълап саламлашадыла, алай жангы къарындашларыны уа къатларындан кетмейдиле. Алагъа къарагъан бола бир бирлерин эрттеден бери кѳрмей туруп тубешген сунарыкъды. Къолларын булгъап, бир бирлери бла къыстау хапар айтадыла.

Бир кесекден а алайгъа келгенлени барын да ресторанны къақырадыла. Ол кюн кѳп огурулу сѳзле къонакъланы ата-аналарына, къонакбайлагъа да айтылгъандыла. Кѳрти окъуна, жюрек жылыуун тыш адамгъа кѳпле берип къоялыкъ туюлдуле. Жашын да танымгъан, кѳрмеген, билмеген адамына

ышанып жиберген да къыйынды. Алай ол къоркъуула бош болгъанларын бу проект кѳргюзтгенди. Къонакъла, къонакбайла да бир бирге жюрек ыразылыкъларын, ыспас сѳзлерин бир да аямгъандыла.

Аланы барысын да алгъышлай, КъМР-ни Парламентини депутаты Борис Паштов проект быйыл кесини ишин бошайды, алай аны бла сизни жашауугъузну жангы кесеги башланады деп чертгенди.

«Бизни бюгюн былайгъа жыйылгъаныбыз - проектни эсеплерин чыгъарыу туюлду. Ол энди башланады. Аны хайырындан жаратылгъан шубѳлугъузну сизге кѳре болуукъду, аны жалаанда сиз сакълаялыккъсыз. Тюрлю-тюрлю миллетлени келечилерини шубѳлукълары ѳзегин тутхан мамырлыкъ а кючлю болмай къаллыкъ туюлду. Биз а бу проектни баш мураты мамырлыккъгъа себеплик этиу болгъанын къуруда айтханлай турабыз. Биз а бу проектни сизни боюнугъузгъа уллу жуапплыкъ салынады, дегенди ол.

Къонакъла ийыкъны къалай ѳтдоргенлерини, къайры баргъанларыны, не ашагъанларыны, кимле бла шубѳ болгъанларыны, дагъыда кѳп баша затланы юслеринден хабарлагъандыла. Зольск районда жашагъан Астемир Халилов Дагъыстандан келген къонагын Гасан Гаджиевни Чегем чучурагъа, республиканы ара шахары Нальчикни айбат жерлерине да элтгенди. Гасан а Элбурсха жолоучулугъун артыкъда бек жаратханын айтханды.

«Анда кѳрген затлары мени тамашагъа къалдыргъандыла, жюрек сезимими айтып аныгълатьыр амал жокъду. Минги тау бир да болмагъанча аламагъды. Мен аны юсюнден эшите-эшите тургъанма, бу жол а, канат жол бла кѳтюрюлюп, аны жууукъдан

кѳргенме. Къабарты-Малкъаргъа, бюгюндо бек Минги тауну тийресине, дагъыда келмей къаллыкъ туюлду.

Зольск райондан Азамат Шухостанов бла Чечен Республикадан келген Заур Айдамиров да республикабызны кѳп айбат жерлеринде болгъандыла. Экиси да Азаматны ата-анасына юй жумушлада да болушхандыла: къоянлагъа, тауукъ балалагъа аш салгъандыла, кырдык чалып да келтиргендиле. Дагъыда Заур, тенги окъугъан школгъа баргъанын, устазла анга саугъагъа «Дунианы динлери» деген китап бергенлерин айтып, ѳтмеленгенни букъдурмагъанды.

Къарындаш республикаладан келген жашланы къонакъда болгъан конлери терк окъуна оздула, ала эслеринде, жюреклеринде да ѳмюрге къаллыкъларына сѳз жокъду. Ол кезуилерин унутмагъа алагъа дагъыда проектни къурагъанла энчи белгилери бла берген кѳлекле, сертификатла да болушурукъдула.

Ол кюн шубѳхланы араларында айырылыу артыкъ мудах болмаз ючюн, Къабарты-Малкъарны искустволарыны усталары жырлагъандыла, тепсегендиле.

Эсигизге салайыкъ, регионла аралы «Къонакбайлыкъ» проектни «Патриот» жамаат организация къурайды, анга РФ-ни Президентини грантына кѳре «Миллет жандаурулукъ фонд» Битеуросей жамаат фонд эмда КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тѳлюню ишлери жаны бла министерствосу себеплик этедиле. Ол, хар заманда, алына салынган борчланы толтургъанды: ахшы кюнушлукъну айнытуу, миллетлени эмда динлени араларында бир бирни аныгълалуу тѳрелерине кертичи болгъанды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Шимал Кавказ кюн сайын

Дагъыстанны халкъы юч миллионнга жетди

Кѳп болмай Махачкъалада Алигаджи балачыкъ туугъанды. Ол Дагъыстанны халкъын юч миллионнга жетдиргенди.

Къагъанакъны анасы - докторду, атасы - полициячыды. Эгизледен сора да, Гаджиевлени юйюрлеринде дагъыда эки абадан къарындаш барды. Алыкъа ала экиотоулу фатарда жашайдыла. Алай энди властыла юй болумларын игилендирирге деп ышанадыла.

Айттыргъа, Дагъыстан - терк кѳбейген регионладан бириди. Республикада туугъан сабийлени саны - минг адамгъа 19,5 бала жетеди. Россейде ючюнчю жер - Ингушетия бла Чеченден сора. Орта эсеп бла бир тиширугъа -2,13 сабий.

Сакъ жауунла чайны тирлигин ѳсдюргендиле

Июньну аягында сакъ жауунла Сочиге уллу заран салгъандыла. Алай не аманны да бир игиси болады дегенлей, чай чырпылагъа хауа терк ѳсерге болушханды. Алай бла ариу ийисли чапыракъчыкъла былтырдан эсе бюгюннге 24 тоннагъа аслам жыйылгъандыла.

Чай бахчала курортда 143 гектарны тутадыла. Ёсдюрюу эмда жарашдыруу бла мында алты мюлк кюреседиле. Жыйыу майдан октябрьге дери барады. Бир-бир фермерле уа, кюн он берсе, ноябрьге дери да тирликни алыргъа таукелдиле.

Сабий садлагъа

очередь кетериледи

«Астрахань» областда сабий садлагъа очередь жылыны ахырына дери кетерилдикди, - дейди губернаторну пресс-службасы. Эки мекем федерал субсидиялагъа алынгандыла. Аланы хайырындан Черноярский районда битеу балала алада кечинирге онг тапхандыла.

Билим беруу министр Виталий Гутман айтханын кѳре, арт кезуде садиклеге очередь 3,5 кереге азайганды. Онуо муниципалитетден сегизинде бу проблема толусунлай тамамланганды. Быйылны аягына бу учурден алагъа жыл бла жарым болгъан балаланы да алып башларыкъдыла.

Къобанда 9,8 миллион тонна мирзеу жыйгъандыла

Краснодар крайда аграрчыла къылкылы культураланы оруп бошагъандыла. Аны юсюнден жер-жерли Эл мюлк министерствода билдиргендиле.

«Битимни жыйыу тамамланганды, 9, 8 миллион тонна алынганды. Ол былтырдан эсе 700 минг тоннагъа асламды, - дегендиле ведомствода. Бир гектар 58, 4 центнер тирлик бергенди. Ол а 2, 1 центнерге кѳпдю озган жылдан эсе.

Специалистлени тѳрелерине кѳре, битеу нартох эм пиринч бла бирге жыйыу былтырныкъын озарыкъды. Ол чакъда 13 миллион тонна болган эди.

«Жангы толкъун» Сочи тенгиз портуна къатында бардырылыккъды

Сочи биринчи аллыкъ «Жангы толкъун» музыка конкурсу концерт майданы тенгиз порту Шимал буруунда ѳтерикди. Аны юсюнден шахарны администрациясыны пресс-службасында айтхандыла.

- Майданда сахна, къараучуланы жерлери къураллыккъдыла эи ишни бек бийик даражада бардырыча битеу керекли затла тамамланарыкъдыла. Ишле сентябрьде башланарыкъдыла, - дегендиле мэрияда.

Сочины башчысы Анатолий Пахомов билдиргенге кѳре, шахар конкурсуна болмагъанча аламагъа ёсдюрюге хазырды. «Ол кесибизни юсюнден хабар берирге, жангы къонакъланы тартырга мында жашагъанлагъа ишле ахча табаргъа иги амалды», - дегенди ол.

Машук-2015

Жашауну чархын бурдурукъ проектеле

Быйыл «Машук -2015» деген Шимал-Кавказ жаш тѳлю форумгъа Бахсан райондан онжети жаш адам къатышырыкъды. Ала къурагъан проектеле экология проблемаланы тамамлау, саулыкъ сакълау эмда кутулурга бла байламлыдыла.

Экинчи сменнге къатышырыкъ жашладан бири - Заюково элде жашагъан Алан Жиляев - къарт аппасыны муратын толтурургъа деп краеведение жаны бла кѳрмюч къуаргъа дейди. Кеси да аны бла байламлы проектни хазырагъ-

анды. Алан айтханнга кѳре, элде быллай музей къуралса, ол шарт саулайла миллетни маданиятын сакъларгъа, айнытыргъа да уллу себеплик этерикди.

Бу жол Пятигорск шахарда форум алтынчы кере бардырылыккъды. Хар жылдан СКФО-да жашагъан жаш адамла кеслерини тюрлю-тюрлю проектлери бла анга тири къатышадыла. Гиртчи, фахмулу жаш тѳлю эки ийыкъны ичинде кеслерини ишлери бла коммисианы, сыйлы къонакъланы он тенглерин да шагъырей этедиле.

Билимни ѳсдюрюуде да быллай тубешуу аламагъ себепликди.

Форумда «Граждан оюм», «Патриот сезимми айнытыу», «Болушургъа итиную», «Информационное пространство», «Предпринимательство», «Инновация эм илму техника жаны бла чыгъармачылыкъ» деген темала кѳтюрюлукъдуле.

Арина КИЛЯРОВА.
Бахсан районну администрациясыны пресс-службасы.

ТЕАТР

Байлыкдан, белгилilikтен да акыйл ахшы

29-чу июльда Къулиланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр бу сезонда ахыр оюнун кёргозгенди. Ары келген сабийле Елена Хамидулинаны «Насыпны чархы» деген жомакгына къаргандыла. Ол малкъар халкъ таурухлагга кёре жазылганды. Аны жаш режиссёр Мызыланы Аубекир салганды. Художниги уа Бакуланы Владимирди. Спектакль орус тилде барганды.

Жомакылада, таурухлада дайым да тубеучюбюз юч кючню – байлыкны, акыйлны, белгилilikни – тохтаусуз даулашларына. Ёмюрле озадыла, тёлө бир бирин алышдыла, адам улу уа тюрленмейди: белгили, бай болургга да сюеди. Акыйл а керекмиди, туюолмюдо? Бу соруугга хар кимни кесини жууабы барды. «Белгили, бай да болсанг, акыйлны уа не этесе?» – дерикле да бар.

ни бергенди. Акыйл а чирнел бетли жыйрыккыны кийгенди. Ала жашауда бирге келишмегенча, сахнада да жарашмайдыла: къайсы бийикди, къайсы бек керекди адамгга, къайсыны сыйы уллуду? Бу соруула эгечлени да даулашдыргъанлай турадыла.

Асият бла Людмиланы жигитлери, къазауат этип, кючлерин кёргозтюрге кюрешгенде, Акыйл а адам улуну

Мамайланы Фатима, Бечелланы Людмила эм Жабелланы Асият.

Ол сорууланы саладыла къараучуну аллында «Насыпны чархы» деген жомаккыны жигитлери да. Кёкде жашагъан юч эгеч араларында чыккъан даулашха жууапны жерге адамлагга туюшп, алай бла табадыла. Аны ючюн эки сюйгенни Айгюлюню (Созайланы Мариям) бла Тауланнны (Геляхланы Мурат) сынадыла. Байлык (Бечелланы Людмила) жашха алтынны аймайды, ол да угъай демейди. Алай аны акыйлын тамата эгечи (Мамайланы Фатима) сыйырады да, Таулан телиге ушап къадыла. Жаланда кызыны сюймеклиги, кертичилиги сакълайды аланы насыпларын.

Режиссёр Мызыланы Аубекирни хар жигитни кылыгыны энчилигин ачыкъларгга актрисала бла бирге къолундан келеди. Акыйлы ойнагъан Фатима сабырды, кесин экисича алгга атмайды, этерин а биледи. Байлыксыз насып жокъду деген эгечин Людмила ёхтем кёргозтеди. Белгилilikни жакъчысы Жабелланы Асият оспарды, экисинден да кылыксызды.

Аланы хар бирине сахна кийимлерини тап жарашханларыны, тюрсюнлери да халлерин ачыкълагъанын белгилерге керекди. Кызыл жыйрыккы Байлык кёрюнмей къаллык туюолду. Белгилilikге термилгенлеге художник кёк бла жашил тюрсюнле-

ансыз бир жугъу болмазлыгын, сюймекликни да сакълаалмай къаллыгын толу ангылатады. Ол болады жомаккыны баш ниети, баш магъанасы да.

Айгюл байны кызы болгъанлыкгга, аны бир тюрлю ёхтемлиги жокъду, тюз акыйлы, тюз ниетлиди. Таулан ючюн не тюрлю сынаугга да хазырды. Аны ол жюрек сырын, кючюн режиссёр тепсеу бла ачыклайды. Аланы черек жанында тубешилери, халкъ тепсеуледен алынып, оюннга жарыккыккыны, лириканы къошады.

Кызыны атасы (Бачиланы Александр) биз дайым да кёре тургъан жомакылада болуучу аталагга жууукъду. Ол кызына ачыуланса да, къатылык этмейди. Аны кый да, эрини кесине сайларгга окуна онг бередди.

Оюнда жаш актёрланы да чертирге тийишлиди. Геляхланы Мурат бу сезонда бизни дагъыда бир кере къууандыргъанды Абайланы Солтан – Бекни ролунда. Бу жол да Тауланнны жангылгъанын, байлыккыны сайлап, сюйгенинен айырылыргга аз къалгъанын, акыйлын тас этгенинде, тели сабийге ушагъанын алапат тап кёргозтеди.

Шауканы Сарбашланы Аскер ойнайды. Уллубыдыр, къызгъанч жаш Тауланнга ётюрюк шухё болгъанын, тап туюшгенлей, сюйген кызын, алтынны да къолгга этеригин толу ачыкълагъанды

Созайланы Мариям бла Геляхланы Мурат.

актёр.

Аскерчилени сыфатларын къурагъан Мисирланы Жамалны бла Алчакъланы Артурну кёрген да аланы жаратмай къаллык туюолду. Биринчи базыкъ ауазлы кесине базгъынлы эсе, экинчини узун мыйыклары аны энчи сыйын, даражасын ачыклайдыла. Хар сёз айтханындан аланы «ойнагъанлары» уа кюлкюлюду. Алайлыгына залда сабийле да тохтамай кюле эдиле.

Бакуланы Владимир театр жаны бла сынаулу художникди. Аны сахнада уругу (колесо счастья), урчукну салгъан энчи жерчик, башында белгилегенимча, актёрланы кийимлери, аланы омакъ сыфатлары художникни фантазиясы кючюнден жаратылгандыла.

Жаш режиссёр Мызыланы Аубекирни бу экинчи жомаккыды. Аны сюйюп ишлегени, актёрланы кесини идеясы, оюму бла алгга элте билгени сезилип турады. Жомаккыны хар суратни ангылашынуулу, керекли ритмде кёргозтеди. Сёз ючюн, биринчи сурат кёкде, булутлада бола эсе, къалгъанла жерде ойналадыла. Сахнаны тюрлендирмей, анда бир тюрлю декорация болмай, свет, музыка, пластика, жыр, тепсеу бла хар бирин тийишли стильде аллындан ахырына дери бардырады. Оюнда бюгюнню, миллет музыка да бир бирине чырмаулык этмейдиле, кюлаккыга да эриши эшитилмейдиле. Бары да жомаккыны сыфатына, магъанасына «ишлейдиле».

Сёзсюз, Малкъар театр кезиулу сезонун жарыкъ, сабийле, уллула да сюйюп къарарча оюн бла жапханы, аны залдагыла жаратханлары да къууандырады. Жабыула жабылып, актёрла бир бирин, режиссёрну да алгъышлай тургъан кезиуде тиширнуу бла бир къауум сабий сахнагга кётюрюлдюле. «Биз Осетиядан келгенбиз. Сау болугъуз оюнугъз ючюн. Алай сюйюп, зауукълук алып къарадыкъ», – дедиле ала.

САРАККУЛАНЫ Асият.
Суратланы автор алгъанды.

Редакциягга письмо

Хар заманда атам эсиме туюшеди

Багъалы редакция! Мен ана тилибизде чыккъан газетте 1957 жылдан бери бир заманда да къалмай жазылама. Ол кеси халкъбызда, дуняда да бола тургъан затланы, ахшы эмда атлары айтылган адамланы, тарыхыбызны, адет-тёрелерибизни да юслеринден кёп сейирлик затла жазады. Ол себепден, мен акыйл этгенден, миллетин сюйген адам анга жазылыргга керекди.

Мен а артыкъда бек бир тюрлю терсликкери болмай тутулуп, азап чеккен адамларыбызны юслеринден окургга бек излейме. Ол да бошдан туюолду, хар заманда да атам эсиме туюшеди. Ол, Мирзойланы Жарашты да, сынагъанды аллай зорлукну. Отузунчу жыллада аны кулакка деп 10 жылгга тутадыла. Андан низамлыгъы, иш кёллюлюю ючюн болжаланган алгга иедиле. Алай а кюз артында, биченде тую азыккыга чёккенлей, дагъыда тутуп кетедиле.

Артада, сурашдыра кетип, «тройканы» оноуу бла аны илишаннга салгъанларын билгенбиз. Анам а аны сакълап кетгенди ёмюрю. Атамы тутханларында, мен анам кырынында къалгъан эдим. Ийсагъан, бу сени атангы деп, бир суратин окуна кёрюп эди деп термиллип кетди ёмюрюм.

Айып этмегиз, атама деп бу сёзлени тизгенме. Мениччала, басмадала болурла, алай дагъыда басмаласагъыз, бек ырызсы этерик эдигиз.

МИРАЛАНЫ Халимат.

Атам кетди зорлукда
Жау къолундан жоюлуп.
Жилия къалды жарлы анам,
Ююю юсюне оюлуп.

Кюн бурундан тую кёрюп,
Болур ишни билгенинг.
Аманатха анам
Юч сабийни бергененг.

Харам законну зорлугу
Манга ёксюзлук сынатды.
Танымагъан атам деп,
Кеси ёмюрюмю жиятды.

Темир юню кирити
Сени къаты тутханды.
Ахшыланы къалдырмай
Тамагына жутханды.

Не келгенди кёлюнге
Сени алып барганды.
Къалтыраймед санларынг
Илишаннга салганды.

Анам болсун, я Аллах,
Хур къызланы ийнагы,
Атам болсун, я Аллах,
Жаннетлени чырагы.

Зорлук кёрген атала,
Жилия къалган анала.
Ёмюрлеге къалдыла
Жюрекледе жарала.

Форум

Тегенеклиде - бирикдириучю лагерь

2-12-чи августда Тегенеклиде «Эльбрус» пансионатда «Биз биргебиз» деген республикалы халкъла эм динле аралы жаш тёлө лагерь къураллыкды. Анга Къабарты-Малкъардан бла Ставрополь крайдан 124 адам къатышырыкъды. Аны къууанчы халда ачылууу 3-чю августда 12:00 сагъатда боллукъду.

Лагерьни КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениясы

граждан обществону институтлары бла байламлыкка жарюрютюу эмда миллетлени ишлери жаны бла управленияны болушлугу бла бардырады. Анга **Алим Сижажев** башчылык этеди. Соруула бла бу телефон номерлеге сёлеширге боллукъду: 8(8662) 44-17-35, 8-928-708-42-32.

КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитети.

ЖУРТУБУЗНУ ЖАШЫРЫНЛЫКЪЛАРЫ

Къаяда - бурунгу суратла

Тауларыбыз – деменгили къалаларыбыз. Бийикле, чукуйлары акъ булутлагъа, кёкге жете турганла. Сагъшылдыла, ныгышлада акъ-сакъалла олтуруп турганча, сюеледиле бир бирлерине таянчакъ бола. Аламатдыла поэт таудан жалаңда тау ариуду деп махтаганча. Узакъ ёмюрлени келечилери, хапарчылары жер жаратылганлы, жашау къуралганлы бола келген тюрлениулени шагъатлары. Аланы араларында айлана кетсегн а, билмей, сунмай турганлай сейир затлагъа жолугъуп да къаласа. Кёрген затынга ийнанырыгъынг окъуна келмейди.

Байрым күн Тырнауудан татлы тенгим Хапаланы Назир селешеди. Таулары иги билген, аланы ата юйюча сыйген жашды. Кеси уа чынтыкъаячыды десек да, ётюрюк болмаз. Жыл саны юч жыйырма жылдан ат-

Суратчыны къол аязы.

Къаяда суратла.

лагъанды. Чегем, Бахсан аууларынды, Кёнделен жанында ол бармагъан тау, теш, къол, чат, дорбун, чучхур къалмагъанды. Кёрген затларыны юслеринден хапар айта да тургъанды. Бу жол а мени кеси бла элтирге тау-келлигин баямлайды.

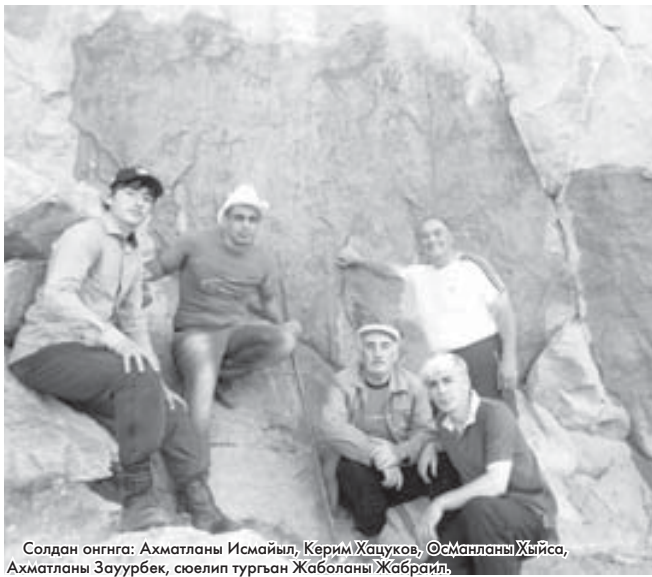
Экинчи күн танг аласы бла «Алан» организацианы исполкомуну председатели Жаболаны Жабраил бла жолгъа чыгъабыз. «Аланы» таматасы Беппайланы Суфияннга билдиребиз. Ол да ары барлыгыбызгъа ырады.

Сагъат жетиге Быллым аягына Шашбауатха жетебиз. Алгын алайда Ахматлары жашагъандыла. Жерни бурун аты Кюнлюм Шашбауат болгъанды. Орус жолоучула жер-суу атларыбызны белгилегенде, терс жазып къойгъандыла.

Бюгюнлюкде эл чачылыпды. Аны орунунда дачала сюеледиле. Кёп жыл мындан алда Тырнауууну ишчилерине берилип, ала юйюкле ишленгендиле, терекле салгъандыла. Алма, шаптал, балли былайда бек иги ёседиле.

Биз да алайгъа жетер-жетмез, баш жанындан жол устабыз Назир, биргесине Быллымны орта школуна устасы Ахматланы Зауурбек, аны сохтасы Ахматланы Исмайыл эм Тырнауудан Керим Хацукков келедиле. Назир, жол жанындан таугъа къарап, къалайгъа барлыгыбызны ачыкълагъанда, асыры бийик кёрюнгенден, чыгъалырмамы деп, бир аз гурушаракъ да болама. Алай экилигимми билдирмейме.

Ёдгерекдеги къош тийресинде машиналарыбызны да къоюп, бир бири ызыбыздан тизилип, тебирей-

Солдан оннга: Ахматланы Исмайыл, Керим Хацукков, Османланы Хыйса, Ахматланы Зауурбек, сюелип турган Жаболаны Жабраил.

биз. Жолубуз Быллымны кюнлюм бетиндеги Къасбот къаягъады. Аны баш жаны жайлыкъды. Бурун заманда Журтубайланы Къасбот анда къош къурап тургъанды.

Жолну ючден бири тик ёрге болгъанлыкъгъа, артыкъ къыйын туююк эди. Мал жюрюген жол ызчыкъ бла бара, бир ауукъдан къол ичи бла да ётебиз. Сол жаныбызда гитче суучукъ да шорхулдай. Анга жууукъда агъач алма, эрик, тал терек да кёп. Берлакъда уа тюртю чыгъанала.

Жолну экинчи кесегин аланы ичлеринде ётерге тошду. Шинжилери илинген жерлерин жыртадыла, бир бирибизге болуша, аладан да къутулабыз. Энди жолну эм къыйын жери къалгъанды.

Таугъа чыкъганда, ашыгыргъа керекмейди. Улуу атларгъа да жарамайды. Аякъ басханны кёзюнг бла кёрюп барыргъа керексе. Жолубуз ташды, зыгырды. Анга, баям, жаныуарла жюрюген ыз десек, тозюрек болур.

Жетер жерибизге не къадар жуугъуракъ барсакъ, аллай бир тик, ёр къыйындан-къыйын бола барады. Эки сагъат чакълы ёрленгенден сора сыйдам къая бет аллында сюелдик. Андан энишге къарагъанда, башыбыз окъуна айланды.

Сора кёрдюк мингле бла жылла мындан алда ишленген суратланы. Ала кеслери да къызыл тюрсюнлююле. Юслерин да ёмюрлени букъусу басып, иги кёрюнмейдиле.

Жолгъа тебирегенибизде, Зауурбекни суу чачдырычу суу бар эди. Ол аны нек алгъанын билмей турдум. Къаяны аллында тохтагъаныбызда, ол аны жарашдырып, суу сепдирип, суратла болган жерни жуудурду. Тазалангандан сора суратла ариу кёрюнюп тебиредиле. Барысы да отуздан артыкъдыла. Жерден метр бийикликден башлап юч метрге дерди барадыла. Мында кийик жаныуарла, адам суратла, белгиле, тамгъала да бардыла.

Бек биринчиси тегерек тогъай боялып, ичинде уа жору барды. Тарыхчыла айтханнга кёре, ол кюнню белгисиди. Кеси да бек этрегиле белгиге саналады. Аллайладан онусу барды.

Он жанында юч метр бийикликде тиширы кийикге садакъ ата турады. Хар суратха ат атайбыз. Бу суратха «Амазонка ууда» дегенбиз.

Берлакъда уа жашчыкъ бёрюге ми-

нип. Алай экиси барды. Бирини къатында белгисиз жаныуар. Къуйругъун арха бургъанына кёре барсха ушатханыбыз. Аланы жанында атлыны ариу сураты, къатындагъы жаныуар а улуу гургунга ушайды. Анга да «Сарыук» деп атайбыз.

Суратланы араларында пирамидала да бардыла. Аладан бирини чукую ёрге къарап, аны къатында уа атлы. Эки пирамида да баштебен бурулуп, ючюнчюсю энишге бурулуп, топ кибик тегерекке тирелипти. Ким биледи, ала не затны белгилеридиле?

Баш жанында тешиклери бла тёртгюл сурат барды. Аны уа, не бек кюрешдик эсе да, бир затха ушаталмадыкъ. Былны барысындан да иги кёрюнеди кюнню сураты бла суратчыны къол аязы. Жерден бийикде ишленгенине эс бурсанг, суратчы бийик адам болгъанды деригинг келеди. Узакъ ёмюрлени келчилери, къызыл тюрсюнлю суратла хапар айтыргъа хаппа - хазыр эдиле. Биз да аланы кесибизча ангыладыкъ. Къыйсы ёмюрледе ишленген болурла ала? Соруу жууабын сакълайды.

Назир биринчи бери келгенинде, суратланы тюплеринде, таш юсюнде онтёрт темир садакъ окъ тапхан эди. Ала сегизинчи ёмюрнюкюлеге келишедиле. Тауларыны ата-бабалары аланла уугъа тебирегенде, алайда Апсатыдан тилек этгендиле. Садакъ окъ къоюп болгъандыла. Къаяда суратла уа кёп ёмюр ары дерин ишленгендиле.

Суратланы баш жанында аладан отуз метр чакълы бийикликде дорбун да барды. Къаяны ичине кирип кетеди. Узулугъу беш, эни тёрт метрге жетеди. Тюбю сыйдамды. Анда адам жашагъаны билинеди. Ким биледи, суратланы ишленген кесими жашагъан болур анда. Биз анга «Суратчыны дорбуну» деп атадыкъ.

Озгъар ёмюрлени шагъатларына къарап зауукълыкъ алгъандан сора ызыбызгъа тебиредик. Тюзюк айтханда, ёрленгенден да тюшген къыйыныракъ кёрюнген эди. Къалай – алай болса да, Аллахны ахшылыгындан, ол сейир затланы кёрюп, ызыбызгъа сау-саламат къайтдыкъ. Ахматланы чучхурларыны къатына да бардыкъ. Къая башындан секирген сууну ариулугъун сёз бла айтып берирча туююлдю. Аны жалаңда кеси кёзю бла кёрген ангыларыкъды. Таурухулдула тау жерлерибиз.

ОСМАНЛАНЫ ХЫЙСА.

Сейир тинтиле

Сентябрьде Украинада дефолт болургъа ушайды

Алай прогнозу Moody s агентствону экспертлери бергендиле. Ол чакъ 23-чю сентябрьде келликди. Тинтиучюле тергенлерине кёре, ол күн Украина 500 миллион еврогъа къырал облигацияланы тёлерге борчлуду. Къазнада уа ахча боллукъ туююлдю. Жангызда бир амал барды – багъалы къагъытлары болган энчи кредиторла бла келишим этерге, дейдиле агентствону специалистлери.

Эсигизге салайыкъ, Украинаны тыш борчу 70 миллиард долларны тутады. Быйыл жаз башында Халкъла аралы валюта фонд жер-жерли экономикагъа 17,5 миллиард доллар бёлюрге деген эди. Алай ахча аз-аздан, аны да Киев айтылган реформаланы бардырса берликдиле.

Москвачыла кеслерини оюмларын ачыкълагъандыла

Москвачыланы 78 проценти арт жыллада шахарда ахшы торлениуле болгъанын белгилегендиле. 13 проценти бир зат да эслемегендиле. Левада – центр бардырган сорууну эсеплери аллайдыла.

Аны бла бирге ара шахарда князь Владимирге эсгерте салыр муратха 64 процент адам ырады, 17 процент уа угъай деп жууап бергендиле. Москворецкий кёпюрге Немцов кёпюру атны атарыкъдыла деген хапарлагъа сорулгъанланы жартысы ахырда унамагъандыла.

Держинскийни эсгертемесин Лубянский майданнга къайтарыну юсюнден баргъанда уа сёз, сорулгъанланы 22 проценти ол умутну къабыл кёредиле, дагъыда 29 проценти игиге санайдыла. Хар тёртюнчю къажау сюелгенди, 24 процент жууап берирге къыйналгъандыла.

Урунуу - эм ахшы доктор

Россейилени асламы ауруп къыйналса да, ишге жюройдиеле. Жангызда 18 проценти юде къаратадыла кеслерине. Сылтау ангылашыууду: бюллетень аласа да – ахангы тас этесе, къуллукъчула да къууанмайдыла.

Ишлеген жерде бурунлары тартыргъа 85 процент тиширыу эм 79 процент эркегырыу хазырдыла. Алай болса да, кишини бир магъаналы сёлешиуелери белгиленген эселе, ол ишексиз (20%) костюм бла галстук киерикди эм кесини гриппи бла партнёрларын жукудурлукъду.

Кеслерини «урунуу жигитликлерини» сылтауун 5 процент врачча очередьде туругъа соймегенлерин айтхандыла. 18 проценти уа - иш ахчадады дегендиле. Бюллетеньни башхаладан аз 45 жылдан озгъанла алгъанла аладыла.

Фармацевтлени робот алышындырлыкъды

Пациентле керекли дарманны аптекалада излеп чабып айланмазча аланы жашауларын жөнгилендирирге иги амал тапхандыла. Абердина унивеситетде рецептни да жазгъан, аурууну сау этууну затны да берген робот чыгаргъандыла.

Бу зат улуу холоидильникге ушайды. Аны экраны эм тёлерге терминялы да барды. Веб-камераны хайыры бла адам фармацевттен консультация алады, ызындан а керекли препарат.

Муну этгенле ангылатханнга кёре, быллай аптека - автоматла элдеде бек керекдиле. Нек десегиз, алада дарманла сатыучу учрежденила жокудула. Бу сейир затны бир кемчилиги барды – багъасы. Бир машинаны къуаргъа 150 минг фунт къоратылгъанды.

Кемеле хазырларгъа керек болурму?

Дуня океанны сууну ёлчечи беш метрге кётюрюлгенди. Кемеле хазырларгъа керек болурму?

Артиканы бузларын тинте, америкалы алимле 30 жылдан дуняны суу аллыкъды, дегендиле. Аланы акъылларына кёре, чыранла терк эрикидиле, океанла жагъаларындан чыгарыкъдыла эм болгъанын басарыкъдыла.

Къоркъуулу зонада – АБШ-ны кончыгыш жагъасы, Австралия эм Европа. Россейни шахарларыны юсюнден алыкъа ангылашынуулу зат айталмагъандыла.

Быллай прогнозла чыгъа-чыгъа турадыла. Биз алагъа улуу магъана бермейбиз. Алай а сагъшыландырган шартла уа бардыла. Былтыр болмагъанча къызыу жыл эди. Быйыл да къууанчыра туююлдю: Индияда - къургъаклыкъ, Пакистанда-суу къобуула. Италияда, Грецияда агъачла жанадыла. Бизде уа жайда шахарла «батадыла»: Курск, Липецк, Воронеж, Сочи, Москва...

БИЛДИРИУ

Иш бериучюлени эслерине!

КъМР-ни Парламенти инвалидлени бла акъылбалыкъ болмагъан 14-18-жыллыкъ граждандланы иш бла жалчытыу жаны бла ишни тап къуар муратда «Граждандланы иш табалмай къыйналгъан энчи къауумуна ишчи жерле бөлүмю (квотала тохташдыруу) юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну тюзетиуле кийириуню юсюнден» 2015 жылда 26-чы февралда чыгарылгъан 8-чи номерли законну къабыл кёргенин билдиребиз.

Анга кёре, къолларында ишлегенлени саны 100 адамдан аз болмагъан оюнуучулар урунганланы тизмеде болгъан саныны орта ёлчемини 3 процентин тергеп, инвалидлеге алай бир

квота бөлүрге борчлудула.

2008 жылда 10-чу апрельде чыгарылгъан 19-РЗ номерли Законну 4-чю статьясына 1-1 пункт къошулады. Анга кёре уа, къолларында ишлегенлени саны 100 адамдан аз болгъан оюнуучулар урунганланы тизмеде болгъан саныны орта ёлчемини 2 процентин тергеп, инвалидлеге алай бир квота бөлүрге борчлудула.

Сорлукълары болгъанла бу телефон номерге сёлешсинле: **77-41-96**.

Татьяна КАНУНИКОВА,

Нальчикде Урунуу, иш бла жалчытыуу эмда социальный къоруулауу арасыны таматасы.

ФУТБОЛ

Биринчи жерде - Черек район

Халкъла аралы эсеплеге кёре, Къабарты-Малкъар спорт жаны бла тугушуу игирек айныгъан жерге саналады. Алай адам саны бла тарихлени тенгеширсе а, футбол бла кюрешгенле къайда кепдюле. Аны да талай сылтау барды - халкъ аны сөөди, оборудование да артыкъ керек туюлюду. Сора анда, тюз да политикадача, кимни да анылауу барды. Къырал даражада да анга аслам магъана бериледи.

2000 жылда республикада футбол кеплени эслерин бийлегенди. «Спартак-Нальчик» премьер-лигада ойнагъанды, къараучуланы дайым къуандыргъанлай тургъанды. «Локомотивни», ЦСКА-ны, «Зенитни» хорлагъаны уа халкъны келюм болмагъанча кетюргенди.

Ол заманда регионну премьер-министри Андрей Ярин эди. Футболну айнытыуа ол бек уллу къыйын салгъанды. Мандат комиссия уа ишлени болумун къаты тинтгенлей тургъанды. Бир кесекден а районланы администрацияларыны ишлерине багъа спорт жетишимлеге къаллай бир жаш адам спорт бла кюрешгенине кёре билчилгенди. Жаш футболчуланы бириккен базада эсепге салыу алагъа «очкола» келтирил башлагъанды. Аны ючюн а ала, сёзсюз, эришулеге къатышыргъа, хорларгъа да керек эдиле.

Бу башламчылыкъ бююнлюкде унутула барады. Алай болса да, КъМР-ни футбол-

дан чемпионатына экономика жаны бла къараргъа да сейир кёрюнеди.

Бусагъатда республика юч шахар округдан бла он муниципальный райондан къуралады. Аладан жаланда тёртүсю къатышмайдыла футбол жашау-гъа: Прохладный шахар, Май, Элбрус эм Бахсан районла.

Къалгъанларын эки излемге кёре тенгешдирейик: къаллай бир адам къатышханына эмда жетишимлеге кёре. Кеплюк бла биринчи жерни Урван район алады, мында тёрт команда барды. Аладан жангыз «Псы-

гансуду» къарысузуракъ. Алай бла экинчи жыл да бу жаны бла ол хорларгъа ушайды. Экинчи жерде юч команда бла Нальчик округду.

Жетишилени тинтгенде, командаланы очколары саналгъандыла. Былайда, сёзсюз, биринчилики Черек районнга берирге тийишлиди. Аны жангыз командасы алчыланы санында тургъанлай турады. Сора анга, «Кахуннга» бла «Автозапчасть» ушамай, очколарын юлеширге керек туюлюду.

Виктор ШЕКЕЛОВ.

КъМР-ни чемпионатыны баш дивизионуну командаларыны турнир таблицалары						
КОМАНДАЛА	О	Къ	Тб	Х	Т	Оч
1. «Кахун» Кахун	17	14	3	0	74-14	45
2. «ЛогоВАЗ» Бабугент	17	13	4	0	67-25	43
3. «Автозапчасть» Бахсан	17	13	3	1	79-22	42
4. «Союз» Нальчик	17	10	2	5	43-29	32
5. «Кенже» Кенже	17	8	2	7	46-34	26
6. «Нарт» Нарткала	17	9	1	7	45-37	28
7. «Велес» Карагач	17	7	2	8	43-59	23
8. «Терек» Терек	16	7	0	9	37-48	21
9. «Бедик» Аргудан	17	6	2	9	27-36	20
10. «Баксан» Бахсан	16	6	2	8	22-45	20
11. «Кабардей» Н.Черек	17	5	4	8	36-50	19
12. «Спартак-Нальчик-мол»	17	6	1	10	35-33	19
13. «Чегем-2» Чегем-2	17	4	2	11	25-53	14
14. «Псыгансу» Псыгансу	17	4	1	12	21-48	13
15. «Родник» Псынадаха	17	4	0	13	44-72	12
16. «Штауч-Аркада» Чегем	17	3	3	11	30-59	12

Мурдарыкъ

Нальчикде РФ-ни МВД-сыны Черек районга бөлүмюню штабыны башчысы ёлтюрюлгенди

РФ-ни Следствие комитетини Къабарты-Малкъарда Следствие управленийсы РФ-ни Уголовный кодексини 222-чи статьясыны 2-чи кесегине (законлагъа бузукълукъла этип, сауутлангы хайырланганы ючюн) эмда 317-чи статьясына (право низамны сакълаучу органдланы келечилерине чабыуулукъ этгени ючюн) кёре иш ачандыла. Следствие тохташдыргъаныча, 2015 жылда 31-чи июльда эрттенликде 3 сагъат 30 минутда

белгили болмагъан эки адам полициячы жашагъан юню бурууну башы бла арбазгъа киргендиле. Ызы бла ала аны иесине автоматдан бла керождан от ачандыла. Алгъан жараладан полициячы алайда окъуна ёлгенди. Мурдарлыкъ этилген жерде 5,45 эм 9-миллиметрлик окъланы гильзалары табылгандыла. Уголовный ишни тинтиу андан ары бардырылады.

Черек муниципал районну жер-жерли самоуправленийыны Совети эмда жер-жерли администрациясы МВД-ны Черек районда Бөлүмюню штабыны таматасы полицияны полковниги **ГУЗИЛАНЫ Билалы** жашы **Тахир** ёлгенине уллу бушуу этгенин билдиреди эмда аны жууукъларына бла ахлуларына къайгъы сёз береди.

«Заман» газетни редакциясыны коллективи энчи корреспондент **ХОЛАЛАНЫ Далхатны** къызы **Марзиятха** аны атасыны къарындашы **ХОЛАЛАНЫ Локъманны** жашы **Магомет** ёлгени бла байламлы, бушуу этип, къайгъы сёз береди.

Урушну, урунуу, Сауутлангъан Кючлени эмда право низамны сакълаучу органдланы ветеранларыны (пенсиячыларыны) Нальчик шахар организациясы Уллу Ата журт урушну ветераны **ХОЛАЛАНЫ Локъманны** жашы **Магомет** ёлгенине бушуу этгенин билдиреди эмда аны жууукъларына бла ахлуларына къайгъы сёз береди.

Прокуратура

Тёленмеген налог миллионнга жетгенди

КъМР-ни прокуроруну орунбасары Артур Махов Константин Кухарскийге ачылгъан уголовный ишни къабыл кёргенди. Ол РФ-ни Уголовный кодексини 198-чи статьясыны 1-чи кесегине бузукълукъ этгенине ишеклик барды. Башача айтханда, ол кеп санда налогланы төлемей къойгъанды. Следствиени шартларына

кёре, Кухарский энчи предприниматель иш бла кюрешгенди. Алай ол кесини предпринятиян эсепге салмагъанды эмда 2010-2013 жылда налог декларацияланы кёргозтмегенди. Алай бла төленмей тургъан налог миллион сомгъа жетгенди.

Уголовный иш Нальчикни судюне берилгенди.

Бандит къауумлагъа аш-азыкъ ташып тургъанды

Урван районну прокуратурасы бандит къауумлагъа болушлукъ этип тургъан адамны терслеуно къабыл кёргенди.

Эски Черек элде жашагъан биреулен 2012 жылда сентябрь айны кюнлеринден биринде ингирде 22 сагъатда кесини алгъыннгы танышы бла туюбешгенди. Ол а законсуз аманлыкъчы къауумну келечиси эди. Жашны аланы къауумуна къошулурга чактыргъанды. Ызы бла черекчи жаш, бан-

дитлени ниетлерин тюзге санап, алагъа болушуп тургъанды. Ол сентябрьни ахыр кюнлеринде кесини машинасында аманлыкъчылагъа ашарыкъла келтиргенди. Следствие тохташдыргъаныча, ол быллай «болушлукъну» алты кере этгенди.

Урван районну судю черекчи терслигин тохтадырып, аны эки жылны колония-поселенияда тутаргъа оюнуучу чактыргъанды.

Бизни корр.

Ыйыкълыкъла гараскан

КЪОЧХАР. Энчи кесигиз бла байламлы болмагъан ишлеге къатышмай, бир жанындан къарап турсагъыз игиди.

ТАНА. Сизни бла ушакъ этгенлени керти ниетлерин иги аныламай, керексизине даулашып, къаууга чыгарыргъа боллукъсуз.

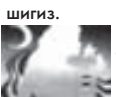
ЭГИЗЛЕ. Файда туюшюрге жангы башламчыкъла этерге тап кезиудю. Алай аны ючюн битеу хунеригизни хайырланыргъа, бирде уа отъурсузракъ окъуна болурга туюшеркиди.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Эсигизде болгъан кеп оюмланы анылата билиу аланы жашауда бардырыргъа мурдор салыргъа болушуркыду.

АСЛАН. Бир жангы иште кючюгюзню сынаргъа боллукъсуз, жангыда къатыгъызда сизни жангы адамла бар эселе. Сора жаныгызгъа хычыуун ишле бла кюрешигиз.

КЪЫЗ. Сюйгенигиз бла тынч жашаргъа къоймагъан чюйреликкени къыйынсыз кетериге боллугъуна туюшюрюксюз. Бу ыйыкъ арагъызгъа ырахматлыкъ келтирликди.

БАЗМАНЛА. Осал кылыкъларыгъызны къояргъа заман болгъанды. Юйде къауугала аслам чыгъа тургъанлары да анга шагъатлыкъ этеди. Алай къыйынды сауулукълу жашау бардырып башларгъа, андан къууанып турурга?

АКЪЫРАП. Битеу эсигизни файда туюшюрюрге жангы жерлени излеуге бөлүгюз. Алай кеп заманыны излеген жумушлагъа уа узалмагъыз.

МАРАУЧУ. Тегерегиздеги адамла, болум да сиз сунганча туююлдюле. Керти жашауну кёре билирге юйренигиз.

ТЕКЕМЮЮЗ. Сизни бла жюрекден ушакъ бардырыргъа сюйген адамланы къурда даулашып турурга итингенигиз бла чамландырыргъа боллукъсуз. Алай аны ючюн ала бла араны бузаргъа керекмиди?

СУУКЪУЙ. Келишимле тауусургъа, жангы байламчыкъла къураргъа да тап заманды. Жангыда иги оиламай оюну этмегиз.

ЧАБАКЪЛА. Жангы онгланы чактырыуча аныларыкъсыз. Ол а болумну «ашыкдырыргъа» келлендирикди, сагыш этмей келигизге къоркъуу салыргъа да боллукъсуз.

Ёрлеу

Элбрусну башында альпинистни элия урганды. Ма аллай кыркыуулу иш бла бошалганды «Къабарты-Малкъар – тамашалык дуня» деген экспедиция. Аны юсюнден КъМР-де орус география обществовну башчысы Виктор Котляров былай хабарлайды:

–Атла бла таугъа ёрлеу Элбрусну север жанында барганды. Анда атлыла (алагъа Ибрагим Яганов башчылык этгенди) эстафетаны альпинистлеге бергендиле. Къаячылагъа уа Элбрусну кюнбатыш жанындагъы тѣппесине ёрлерге, анда

Элия да тыялмагъанды альпинистлени

Орус география обществовну байрагъын орнатыргъа керек болганды. Ол да бошдан тыйюлдю, бу ёрлеу организацианы 170-жыллыгына аталып бардырылганды.

Казбек Шибзухов бла эки жаш тауну башында сноубордлада тюшерге умут этген эдиле. Казбек белгили къаячыды, Россейни жигит шахарлары бла аскер махтаулукуну шахарларыны байракъларын (битеуда кыркы) Элбрусха ма ол кѳтюргенди. Бу жолгъу ёрлеу 27-чиси- анга артыкъда кыйын болганды. Тауну башына чыгъаргъа аз къалгъанлай, сакъ жауун башланды, уллу буз урду, жел а алыпмы кетеди дерча эди.

Жашла туманда бара эдиле, арыгъандан ахырларына жетип тауну тѣппесине чыкъгъанларында уа, Казбекни элия урганды. Насыпха, ол жашны сыртында рокзакдан къарап

тургъан бузу тешиучю чѳгючге тийгенди, андан а лыжа таякыла бла жерге кетгенди. Аны алында уа ол аланы бир жанына быргъаргъа деп тура эди. Алай этсе, не хазна сау къалгъы эди.

Ол тѳрт сагъатны жатып турду, анда сора аягы юсюне болуп, жашла энип башладыла. Энишге уа Казбек Орус география обществовну бла «Единая Россия» Элбрусну тѣппесинде болуп къайтхан байракъларын ол организацианы кѳлечисине бергенди.

Бу экспедицианы мураты Къабарты-Малкъарны иги атын къайтарыуду, республика «туризмни Меккасы» болганына туюндюрюудю, ариу табийгъат жерлени белгили этиудю. 200 километр чакълы бирге созулгъан кыйын жол да ма аны ючю сайланганды. Тѳрт кюнню ичинде жолучула Бахсан ауузда Хара-Хора тау та-

ракъланы (80 метр теренлиги болгъан шахта-дорбун ма аны тѣппелеринден биринде табылганды), Каменномостское эли къатында карс кѳлени («Земля Санникова» фильм ма алайлада алыннганды), Европада ариуладан бири Жетмиш чучурдан, Элбрусну север жанында «Кюмиш» шаудандан, «Немисли аэродромдан», «Гриблени таласындан», «Къалаланы ёзенинден», «Таш кѳпюрден» эмда аллай кѳп сѳйирлик жерден ётгендиле.

Экспедицианы Орус география обществовну Къабарты-Малкъар бѳлюмю къураганды. Ол къалай бошалганыны юсюнден РГО-ну башчыларына – аны попечитель советини председатели, РФ-ни Президенти Владимир Путинге бла обществовну председатели Сергей Шойгугъа жиберилген телеграммада билсан ауузда Хара-Хора тау та-

АКЦИЯ

Магъаналы затлагъа туюшунгендиле

Къабарты-Малкъарда «Машинада бала – энчи сабий шинтикде» деген акция бардырылады.

Аны кезиунде ГИБДД-ны инспекторлары ичлеринде сабийле болгъан машиналары тохтатып, водителлеге акъылбалык болмагъанланы энчи шинтикде жорютуюно магъанасын анылатхандыла. Андан сора да, ала транспортну миялаларына «Машинада - бала!» деген стикерле да такъгъандыла.

Бу акция сабийлени кыркыуусулукъларын жалчытыр мурат бла къуралганды. Бюгюнлюкде водителле, пассажирле да жолгъа чыкъгъанда, машинада кыркыуусуз бауну хайырла-

ныргъа кереклисин, ол аланы саулукуларын, жашауларын да сакъларгъа болушханын анылагъандыла. Тинтиуледен ачыкъланнганыча уа, авариялада ачыгъанланы арасында кыркыуусуз бауну хайырланган водителни саулугъуна заран эки кереге, пассажирге уа юч кереге аз тиеди.

Акциягъа къатышханла машиналарыны миялаларына сабийлеге сакъ болууну юсюнден чакъырууну ыразы болуп жабшдыргъандыла. Инспекторла уа жолда жорютюге къатышханла аланы кѳрселе, жууаплылыкъны анылап, жорукъланы бузмазларына ышанадыла.

Бизни корр.

Турнир

Округда коллегалары бла эриширикди

«Ладья» клубда КъМР-де уголовно-толкуруу системада ишлегенлени арасында шахматладан дуняны чемпиону Анатолий Карпов атлы битеуроссей турнирни экинчи бѳлюмю бардырылганды.

генлени арасында бек иги шахматчы 3-ю номерли колоняны къуллукъчусу Залим Кармов болганды. Ол энди турнирни ючюнчю бѳлюмюнде Шимал Кавказ федерал округда коллегалары бла эриширикди.

Эришиуню биринчи кесегине уа жоуден аслам адам къатышханын айтырчады. Ол УФСИН-ни ведомстволу учреждениеларында бардырылган эди. Турнирни жарым финалында чемпиону аты ючюн сегиз адам эришгендиле.

Биринчи жер ючюн къазауат къаты болганды. Алай бла Къабарты-Малкъарда уголовно-толкуруу системада ишле-

Турнирни бардыругъа уа КъМР-ни шахмат-шашка федерациясыны председатели Мажмудин Кармов эмда «Ладья» клубну башчысы Радик Тубаев уллу болушлукъ этгендиле. Ала РФ-ни ФСИН-ини КъМР-де Управлениясыны таматасы Мухамед Маржоховну Ырызлыкъ письмосу бла саугъаланнгандыла.

Бизни корр.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

**Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕШПАЙЛАНЫ Муталип
(баш редактору орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
САРАКУЛАНЫ Асият
ТИКАЛАНЫ Фатима

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кыруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистраци этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникация жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кѳре 19.00 сагъатда кыюл салынады. 20.00 сагъатда кыюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИ ЧЫГЪАРГАНЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфья - жууаплы секретарыны орунбасары;
Гельяны Валентина - (1, 2, 3, 5, 6, 12-чи бетле),
Бийчеккуланы Жаннета - (4, 7, 8, 9, 10, 11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 1311

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru